

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДВОДІВ СУДДІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЗА 2023 РІК GROUNDS FOR REJECTING JUDGES IN CRIMINAL PROCEEDINGS IN 2023

Данілов Ю.М.

У статті зазначається важлива роль суддів у кримінальному процесі, оскільки саме на них покладена функція правосуддя, що вирішує кримінальний процесуальний спір по суті. З огляду на це, та на необхідність забезпечити справедливість судового розгляду, а також неупередженість прийнятого судом рішення, важливим інструментом у забезпеченні неупередженості судді у кримінальному провадженні, в тому числі, є інститут відводу судді. Він займає важливе місце, оскільки безпосередньо впливає на склад суду, а судові рішення ухвалені незаконним складом суду є підставою для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції.

Обставини, які виключають участь слідчого судді або судді у кримінальному провадженні, закріплені у статті 75 КПК. Серед цих підстав особливе місце займає закріплена у пункті 4 частини 1 статті 75 КПК, оскільки вона передбачає суддівський розсуд щодо можливих підстав для відводу слідчого судді та судді. Для визначення меж судового розсуду в цьому контексті можливих відводів нами були проаналізовані 80 ухвал суддів або слідчих суддів про відвід чи самовідвід, ухвалених протягом 2023 року. Внаслідок чого ми виділили наступні підстави для відводу судді, слідчого судді, які прямо не передбачені у чинному кримінальному процесуальному законодавстві: особиста зацікавленість пов'язана із можливою помстою; родичі судді, слідчого судді є учасниками кримінального провадження в якому він призначений; родичі колег судді, слідчого судді є потерпілими у кримінальному провадженні в якому він призначений; кримінальне провадження в якому призначений суддя чи слідчий суддя стосується суду або суддів суду де він працює; наявні дружні відносини судді, слідчого судді з учасником кримінального провадження або з їх родичами; службова взаємодія суду в якому працює суддя чи слідчий суддя з правоохоронним органом, в якому працює обвинувачений; кримінальне провадження розглядається тривалий час, що унеможливує подальший розгляд справи у розумні строки; суддя, слідчий суддя попередньо ознайомлений з обставинами кримінального провадження не з матеріалів кримінального провадження.

Ключові слова: відвід, підстави для відводу, відвід судді, відвід слідчого судді.

The article notes the important role of judges in the criminal process, as they are entrusted with the function of justice, which resolves the criminal procedural dispute on its merits. In view of this, and the need to ensure the fairness of the trial, as well as the impartiality of the decision made by the court, an important tool in ensuring the impartiality of the judge in criminal proceedings, including the institution of recusal of the judge. It occupies an important place, because it directly affects the composition of the court, and a court decision passed by an illegal composition of the court is the basis for canceling or changing the court decision by the court of appeal.

Circumstances that exclude the participation of an investigating judge or a judge in criminal proceedings are enshrined in Article 75 of the Criminal Procedure Code. Among these grounds, a special place is occupied by the one enshrined in Clause 4 of Part 1 of Article 75 of the Criminal Procedure Code, as it provides for judicial discretion regarding possible grounds for the removal of an investigating judge and a judge. To determine the limits of judicial discretion in this context of possible recusals, we analyzed 80 decisions of judges or investigating judges on recusal or self-recusal, adopted during 2023. As a result, we have identified the following grounds for disqualification of a judge, investigating judge, which are not directly provided for in the current criminal procedural legislation: personal interest is connected with possible revenge; relatives of judges, investigating judges are participants in the criminal proceedings in which he is appointed; relatives of colleagues of the judge, investigating judge are victims in the criminal proceedings in which he is appointed; the criminal proceedings in which the appointed judge or investigating judge concerns the court or judges of the court where he works; existing friendly relations between the judge and investigating judge with the participant in the criminal proceedings or with their relatives; official interaction of the court in which the judge or investigating judge works with the law enforcement body in which the accused works; the criminal proceedings are considered for a long time, which makes it impossible to consider the case in a reasonable time; the judge, the investigating judge is previously familiarized with the circumstances of the criminal proceedings not from the materials of the criminal proceedings.

Key words: recusal, grounds for recusal, recusal of a judge, recusal of an investigating judge.

Судді відіграють важливу роль у кримінальному процесі, оскільки саме на них покладена функція правосуддя, що вирішує кримінальний процесуальний спір по суті. З огляду на це, та на необхідність забезпечити справедливість судового розгляду, а також неупередженість прийнятого судом рішення, про що судді безпосередньо зазначають у своїх рішеннях: «згідно «Бангалорських принципів поведінки суддів», об'єктивність судді є обов'язковою умовою належного виконання ним своїх обов'язків. Вона проявляється не тільки в змісті винесеного рішення, а й у всіх процесуальних діях, що супроводжують його прийняття. Також згідно п. 2.5 «Бангалорських принципів поведінки суддів» суддя заявляє самовідвід навіть в тому випадку, коли у стороннього спостерігача могли б виникнути сумніви в неупередженості судді. Відповідно до п. 3 Європейського статуту судді, «Суддя не тільки повинен бути неупередженим, але і повинен сприйматися будь-ким як неупереджений». Крім того, згідно рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лауко проти Словаччини» будь який служитель Феміди, щодо якого є підстави сумніватися в неупередженості, повинен усунути від розгляду справи, тобто заявити самовідвід» [20]. Важливим інструментом у забезпеченні неупередженості

судді у кримінальному провадженні, в тому числі, є інститут відводу судді. Він займає важливе місце, оскільки безпосередньо впливає на склад суду та можливість його зміни, а судові рішення ухвалені незаконним складом суду, відповідно до положень пункту 2 частини 2 статті 412 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) визнається істотним порушенням вимог кримінального процесуального законодавства. Яке згідно із пунктом 3 частини 1 статті 409 КПК є підставою для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції.

Серед обставин, які виключають участь слідчого судді або судді у кримінальному провадженні КПК у статті 75:

1) якщо він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, близьким родичем чи членом сім'ї слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, заявника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача;

2) якщо він брав участь у цьому провадженні як свідок, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, перекладач, слідчий, прокурор, захисник або представник;

3) якщо він особисто, його близькі родичі чи члени його сім'ї зацікавлені в результатах провадження;

4) за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості;

5) у випадку порушення встановленого частиною третьою статті 35 цього Кодексу порядку визначення слідчого судді, судді для розгляду справи;

6) у складі суду, що здійснює судове провадження, не можуть бути особи, які є родичами між собою [1].

Разом з тим цікавими є випадки причин для заявлення відводів суддями або ж слідчими суддями, які мають місце у судовій практиці для розуміння фактичних підстав можливості відводу. Для цього нами були проаналізовані 80 ухвал суддів або слідчих суддів про відвід чи самовідвід, ухвалених протягом 2023 року, внаслідок чого нами запропонована найбільш типові з них:

участь у цьому ж кримінальному провадженні судді чи слідчого судді в якості іншого учасника: «самовідвід слідчий суддя ОСОБА_3 мотивує тим, що він є потерпілим у даному кримінальному провадженні, що унеможливає його розгляд по суті відповідно до вимог КПК України. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 75 КПК України суддя не може брати участь у кримінальному провадженні, якщо він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, близьким родичем чи членом сім'ї слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, заявника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача. Таким чином, п. 1 ч. 1 ст. 75 КПК України прямо забороняє брати участь у кримінальному провадженні, якщо суддя (слідчий суддя) є потерпілим» [24]; «в провадженні судді Хмельницького міськрайонного суду ОСОБА_3 перебуває кримінальне провадження № 4202200000001296 по обвинуваченню ОСОБА_4 за ч. 3 ст. 369-2 КК України, справа № 686/5354/23, провадження № 1-кп/686/788/23, у якій суддя ОСОБА_3 заявив самовідвід. На обґрунтування заяви суддя вказав, що ОСОБА_4 інкримінується одержання неправомірної вигоди для себе за вплив на прийняття рішення суддею Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області ОСОБА_3. Враховуючи те, що в даному кримінальному провадженні суддя Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області ОСОБА_3 є свідком, тому є підстави визначені п. 2 ч. 1 ст. 75 КПК України для самовідводу» [23].

– можлива зацікавленість родичів судді чи слідчого судді в результатах провадження: «під час досудового розслідування по кримінальному провадженню надавала юридичну допомогу дружина судді ОСОБА_3. Вказана обставина унеможливає його участь у розгляді вказаного кримінального провадження на підставі п. 3 ч. 1 ст. 75 КПК України» [13].

– порушення порядку визначення суддів, слідчих суддів у кримінальному провадженні: «на обґрунтування заяви слідчий суддя вказав, що під час автоматизованого розподілу справи за клопотанням дізнавача СД ВП № 1 ГУНП в Хмельницькій обл. про тимчасовий доступ до речей і документів було порушено вимоги ч. 3 ст. 35 КПК України, а саме порядок визначення слідчого судді для розгляду цієї справи, тому є підстави визначені п. 5 ч. 1 ст. 75 КПК України для самовідводу. Згідно ст. 80 КПК України за наявності підстав, передбачених статтями 75-79 цього Кодексу, слідчий суддя, суддя, присяжний, прокурор, слідчий, захисник, експерт, спеціаліст, перекладач, секретар судового засідання зобов'язані заявити самовідвід. Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 75 КПК України слідчий суддя, суддя або присяжний не може брати участь у кримінальному провадженні у випадку порушення встановленого частиною третьою статті 35 цього Кодексу порядку визначення слідчого судді, судді для розгляду справи» [21].

– особиста зацікавленість пов'язана із можливою помстою: «неодноразовий перегляд колегією суддів Харківського апеляційного суду під головуванням та за участі судді ОСОБА_2 ухвал суду першої інстанції про продовження обвинуваченому ОСОБА_4 строку дії запо-

біжного заходу у виді тримання під вартою, не є підставами, передбаченими ст. 75 КПК України, що виключають участь судді у цьому кримінальному провадженні. Однак, згідно наявної у суду інформації, обвинувачений ОСОБА_4 звернувся до Вищої Ради правосуддя зі скаргою про притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів, у тому числі апеляційної інстанції, зокрема ОСОБА_2 у кримінальному провадженні, відомості про яке внесені до ЄРДР за № 12018220060001394 від 05.08.2018 за обвинуваченням ОСОБА_3. З огляду на наведене, на підставах, передбачених п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, з метою недопущення виникнення будь-яких сумнівів у учасників судового провадження чи будь-якого стороннього спостерігача у неупередженості судді ОСОБА_2 та об'єктивності рішень колегії суддів під її головуванням і за її участі, приходжу до висновку про можливість задоволення самовідводу ОСОБА_2» [20]; «06.07.2023 надійшла заява слідчого судді ОСОБА_3 про самовідвід у розгляді справи № 285/3290/23 за скаргою адвоката ОСОБА_4 діючої в інтересах потерпілого ОСОБА_5 в порядку статті 303 КПК України. Суддя зазначила, що між її чоловіком ОСОБА_6 та ОСОБА_5 мав місце спір, який був вирішений у судовому порядку. Рішення Новоград-Волинського міськрайонного суду від 26.12.2008 у добровільному порядку не виконано, що потягло за собою звернення до ВДВС для примусового виконання. Вважає, що дані обставини можуть викликати сумнів в її об'єктивності та неупередженості як слідчого судді. Враховуючи викладене, що між чоловіком слідчого судді ОСОБА_3 та скаржником ОСОБА_5 мав місце спір, який вирішувався в судовому порядку та на даний час, є не виконаним, тому вказані обставини згідно вимог п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, виключають можливість участі слідчого судді ОСОБА_3 у вказаному кримінальному провадженні, тому заява про самовідвід підлягає задоволенню» [15].

– родичі судді, слідчого судді є учасниками кримінального провадження в якому він призначений: «потерпілий ОСОБА_5 та його законний представник ОСОБА_5 являються членами сім'ї судді Зарічного районного суду м. Суми ОСОБА_6, який є колегою судді ОСОБА_3. Вказана обставина відповідно до вимог п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України виключає можливість брати участь у кримінальному провадженні судді ОСОБА_3, оскільки може викликати сумнів у його неупередженості» [10]; «в ході перевірки вказаної апеляційної скарги суддя ОСОБА_1 заявив самовідвід, мотивуючи його тим, що суддя ОСОБА_3, який є його близьким родичем, брав участь у даному кримінальному провадженні, що відповідно до ч. 4 ст. 75 КПК України виключає можливість його участі у даній справі (ухвала Жовтневого районного суду м. Харкова від 24 січня 2023 року відносно ОСОБА_2)» [19]; «головуючий суддя ОСОБА_2 до початку судового розгляду провадження заявив самовідвід з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 75 КПК України, оскільки прокурор, який входить до складу групи прокурорів у даному кримінальному провадженні ОСОБА_8 є його сином, що виключає участь судді у розгляді вказаного кримінального провадження. За таких обставин колегія суддів, в порядку п. 1 ч. 1 ст. 75 КПК України, приходять до висновку, що заяву про самовідвід головуючого судді ОСОБА_2 слід задовольнити» [6]; «слідчий суддя ОСОБА_3 заявив самовідвід у зв'язку з неможливістю участі у розгляді справи, на підставі п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, обґрунтовуючи тим, що в кримінальному провадженні, в якому оскаржується рішення слідчого, в групу слідчих входить його брат ОСОБА_3. Згідно п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, суддя не може брати участь у кримінальному провадженні за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості» [8].

– родичі колег судді, слідчого судді є потерпілими у кримінальному провадженні в якому він призначе-

ний: «у даному провадженні 2 лютого 2023 року суддя ОСОБА_3 заявила самовідвід у зв'язку з неможливістю участі у розгляді справи, на підставі п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, обґрунтовуючи тим, що потерпілим та його законним представником у зазначеній справі є члени сім'ї судді Зарічного районного суду м. Суми ОСОБА_5, який є її колегою» [9].

– **кримінальне провадження в якому призначений суддя чи слідчий суддя стосується суду або суддів суду де він працює:** «як вбачається з матеріалів клопотання про продовження строку досудового розслідування у кримінальному провадженні відомості до ЄРДР стосується заяви ОСОБА_4 відносно працівників правоохоронних органів, щодо втручання у діяльність Зарічного районного суду м. Суми. Тобто кримінальне провадження безпосередньо стосується діяльності судді Зарічного районного суду м. Суми. Відповідно до вимог п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України суддя не може брати участь у кримінальному провадженні: за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості» [11]; «як вбачається з матеріалів клопотання про продовження строку досудового розслідування у кримінальному провадженні № 62022170040000066 від 07.07.2022 відомості до ЄРДР внесено за заявою ОСОБА_5, яка є безпосереднім керівником судді ОСОБА_3. Відповідно до вимог п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України суддя не може брати участь у кримінальному провадженні: за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості» [12]; «заява мотивована тим, що ОСОБА_4 оскаржує бездіяльність, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, вчинене, на її думку, суддею Печерського районного суду м. Києва ОСОБА_3. За таких обставин, враховуючи вище наведені положення закону, та з метою недопущення виникнення сумнівів у розгляді заяви неупередженим судом, слідчий суддя вважає обґрунтованими підставами для відводу слідчого судді ОСОБА_3 від участі у розгляді скарги на бездіяльність, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, при цьому, сам факт подання заяви про самовідвід вказує на наявність ознак визначених п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, а відтак заява про самовідвід підлягає задоволенню» [16]; «відомості про кримінальне правопорушення за ст. 195 КК України було внесено за заявою голови Заводського районного суду м. Миколаєва ОСОБА_5 за фактом погрози ОСОБА_6 знищення приміщення Заводського районного суду м. Миколаєва шляхом підпалу. Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді в кримінальному провадженні передбачені ст. 75 КПК України. Перелік таких обставин є вичерпним. Так, серед інших передбачених вказаною статтею КПК України підстав для відводу, визначено, що слідчий суддя, суддя або присяжний не може брати участь у кримінальному провадженні: – за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості (п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України)» [7].

– **дружні відносини судді, слідчого судді з учасником кримінального провадження або з їх родичами:** «як убаачається із заяви судді ОСОБА_3, вона з обвинуваченим ОСОБА_5 та потерпілим ОСОБА_6 протягом тривалого часу перебуває у дружніх стосунках, що відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України може викликати сумнів у її неупередженості» [3]; «суддя ОСОБА_2 та його сім'я понад 15 років перебували у дружніх стосунках з матір'ю та бабусею підозрюваного ОСОБА_7, що відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України, об'єктивно може викликати сумнів у неупередженості судді при розгляді даного провадження. Враховуючи викладене, колегія суддів вважає за необхідне задовольнити заявлений самовідвід» [17];

«07 квітня 2023 р. на підставі протоколу автоматичного визначення слідчого судді в провадження слідчого судді Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської області ОСОБА_1 надійшла скарга адвоката ОСОБА_2, який діє в інтересах ОСОБА_3 на бездіяльність слідчого СВ Нікопольського РУП ГУНП в Дніпропетровській області ОСОБА_4, яка полягає у неповерненні майна, яке вилучено в ході обшуку. Суддею було заявлено самовідвід. Самовідвід мотивовано тим, що суддя особисто знайома з сином скаржника і останній проходив стажування у її складі на посаду секретаря судового засідання» [14]; «02.08.2023 р. суддя ОСОБА_5 заявив самовідвід з огляду на те, що потерпілий у цьому кримінальному провадженні ОСОБА_6 є його безпосереднім сусідом по гаражу, який розташований в Гаражному товаристві «Парус», і його добре знає дружина судді ОСОБА_5, що викликає сумнів в безсторонності та неупередженості судді при розгляді справи та виключає його участь як головуєчого судді у розгляді зазначеного кримінального провадження, в силу приписів п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України» [4].

– **службова взаємодія суду в якому працює суддя чи слідчий суддя з правоохоронним органом, в якому працює обвинувачений:** «16.03.2023 року головуєчим суддею Андрушівського районного суду Житомирської області ОСОБА_3 у кримінальному провадженні № 42023060000000001 по обвинуваченню ОСОБА_4 за ст. 365 ч. 2 КК України було подано заяву про самовідвід. Заявлений самовідвід мотивований тим, що обвинувачена ОСОБА_4 є поліцейською СРПП ВПД № 1 БРВП ГУНП в Житомирській області, обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 365 КК України. В силу своєї службової діяльності безпосередньо співпрацює з Андрушівським районним судом Житомирської області, тому вбачаються підстави, передбачені п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України з метою виключення будь якого сумніву щодо безсторонності, неупередженості та об'єктивності при розгляді справи» [2].

– **кримінальне провадження розглядається тривалий час, що унеможливує подальший розгляд справи у розумні строки:** «в провадженні Приморського районного суду м. Одеси знаходиться кримінальне провадження, внесене в Єдиний реєстр досудових розслідувань за № 12016160500001017 від 03.02.2016, відносно ОСОБА_7, обвинуваченого у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України. До суду надійшла заява представника потерпілого про відвід суддів учасників колегії ОСОБА_2 та ОСОБА_3, посилаючись на те, що справа розглядається судом тривалий час, що пов'язано з великим навантаженням на судову систему та звантаженістю суддів-учасників колегії ОСОБА_2 та ОСОБА_3, що унеможливує подальший розгляд справи у розумні строки. Згідно п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України слідчий суддя, суддя або присяжний не може брати участь у кримінальному провадженні: за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості» [18].

– **у складі суду не має бути родичів:** «у складі суду, що здійснює судові провадження, не можуть бути особи, які є родичами між собою. Заслухавши думку прокурора та захисника, які вимоги заяви підтримали, вивчивши заяву про самовідвід та матеріали справи, враховуючи наявність обставин передбачених ч. 2 ст. 75 КПК України, суд приходить до висновку про необхідність задоволення заяви про самовідвід» [22].

– **суддя, слідчий суддя попередньо ознайомлений з обставинами кримінального провадження не з матеріалів кримінального провадження:** «06.02.2023 р. суддя ОСОБА_4 заявила самовідвід з огляду на те, що їй про обставини події, яка ставиться за вину ОСОБА_5 стало відомо зі слів її спільного знайомого за інших, не зазначених в обвинувальному акті обставин, що у стороннього спостерігача може викликати сумнів в безсторонності та

неупередженості судді при розгляді справи та виключає її участь як головуючої судді у розгляді зазначеного кримінального провадження, в силу приписів п. 4 ч. 1 ст. 75 КПК України» [5].

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що наявні наступні підстави для відводу судді, слідчого судді, які прямо не передбачені у чинному кримінальному процесуальному законодавстві: особиста зацікавленість пов'язана із можливою помстою; родичі судді, слідчого судді є учасниками кримінального провадження в якому він призначений; родичі колег судді, слідчого судді є потерпілими у кримінальному провадженні в якому

він призначений; кримінальне провадження в якому призначений суддя чи слідчий суддя стосується суду або суддів суду де він працює; дружні відносини судді, слідчого судді з учасником кримінального провадження або з їх родичами; службова взаємодія суду в якому працює суддя чи слідчий суддя з правоохоронним органом, в якому працює обвинувачений; кримінальне провадження розглядається тривалий час, що унеможливило подальший розгляд справи у розумні строки; суддя, слідчий суддя попередньо ознайомлений з обставинами кримінального провадження не з матеріалів кримінального провадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13 квітня 2012 року, № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Ухвала Андрушівського районного суду Житомирської області від 20 березня 2023 року, судова справа № 272/199/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109646241>
3. Ухвала Вінницького апеляційного суду від 29 листопада 2023 року, судова справа № 128/31304/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115269100>
4. Ухвала Гайсинського районного суду Вінницької області від 04 серпня 2023 року, судова справа № 129/1037/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112627989>
5. Ухвала Гайсінського районного суду Вінницької області від 06 березня 2023 року, судова справа № 129/452/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109360642>
6. Ухвала Житомирського апеляційного суду від 06 лютого 2023 року, судова справа № 295/758/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108812952>
7. Ухвала Заводського районного суду міста Миколаєва від 28 березня 2023 року, судова справа № 487/874/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109865938>
8. Ухвала Зарічний районного суду міста Сум від 07 березня 2023 року, судова справа № 591/222/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109391443>
9. Ухвала Зарічного міського районного суду міста Сум від 02 лютого 2023 року, судова справа № 591/4671/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108744701>
10. Ухвала Зарічного районного суду міста Сум від 03 лютого 2023 року, судова справа № 591/4671/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108763266>
11. Ухвала Зарічного районного суду міста Сум від 06 липня 2023 року, судова справа № 591/5525/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112024886>
12. Ухвала Зарічного районного суду міста Сум від 06 липня 2023 року, судова справа № 591/5524/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112024885>
13. Ухвала Київського районного суду міста Полтави від 01 червня 2023 року, судова справа № 552/3003/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111252814>
14. Ухвала Нікопольського міськрайонного суду Дніпропетровської області від 10 квітня 2023 року, судова справа № 182/1518/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110199016>
15. Ухвала Новоград-Волинського міськрайонного суду Житомирської області від 11 липня 2023 року, судова справа № 285/3290/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112130809>
16. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 09 березня 2023 року, судова справа № 757/30082/20-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109585336>
17. Ухвала Полтавського апеляційного суду від 05 вересня 2023 року, судова справа № 554/7915/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113256335>
18. Ухвала Приморського районного суду міста Києва від 23 січня 2023 року, судова справа № 522/17829/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108838973>
19. Ухвала Харківського апеляційного суду від 13 лютого 2023 року, судова справа № 639/9/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109002518>
20. Ухвала Харківського апеляційного суду від 14 серпня 2023 року, судова справа № 641/4705/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112890649>
21. Ухвала Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької від 26 травня 2023 року, судова справа № 686/6889/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111119244>
22. Ухвала Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 23 лютого 2023 року, судова справа № 686/13109/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109169156>
23. Ухвала Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 27 червня 2023 року, судова справа № 686/5354/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111825111>
24. Ухвала Южноукраїнського міського районного суду Миколаївської області від 06 жовтня 2023 року, судова справа № 486/1290/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114008500>